

Relikvierne i Sankt Angars museum

Af John-Erik Stig Hansen

Siden midten af 300-tallet har relikvier været en del af katolsk praksis. Ganske vist er intet relikvie nogensinde officielt blevet anerkendt af den katolske kirkes øverste myndigheder, men gennem århundrederne har der udviklet sig en omfattende praksis, hvor de jordiske rester af kirkens hellige mænd og kvinder har tjent til understøttelse af troens praksis. Denne praksis er da også blevet officielt anerkendt af konciler og kirkelærere som værdifuld for den veneration, der bør omgive vore helgener. Trods et omfattende misbrug - hvor bl.a. handel med genstande af tvivlsom herkomst florerede i middelalderen - har relikvietraditionen overlevet til moderne tid. Vore aldre har f.eks. alle indbygget et relikviegemme, og i en vis forstand kan man altså sige, at messen fejres omkring de jordiske rester af en hellig mand eller kvinde. Kirken har altid afvist enhver forestilling om, at relikvier skulle have en særlig, magisk kraft. Derimod fremhæves relikvier som det synlige, materielle tegn på de menneskers eksistens, som vi i særlig grad ønsker at tage ved lære af og fremholde som eksempel på realisering i den jordiske virkelighed af den tro, vi alle har tilfælles.

I København findes en større samling relikvier på det lille museum i tilknytning til domkirken i Bredgade. Adgang til museet på første sal i de mere end 100 år gamle lokaler bag domkirken sker gennem en rankebeklædt, overdækket passage på kirkens højre side. I underetagen er der sognekontor, hvor Sr. Gabriella residerer. Her findes sognets pengeskab, hvori de ægte relikvier - et knoglestykke fra en tå - af Niels Steensen opbevares.

I mødelokalet på første sal er den ene endevæg dækket af et stort vitrineskab med diverse kuriosa relateret til kirken eller blot med katolsk relevans. Her finder man således flere medaljoner, krucifikser, Agnus Dei oblater, hellige figurer og alterkalke. Vitrineskabets mest fremtrædende genstand er et messingkors med en ca 5 cm stor kapsel indbygget i centrum. Kapslen er fortil lukket med glas, og bag glasset ses et lille kors, hvori er indbygget en splint af det hellige kors, som Jesus blev korsfæstet på i Jerusalem. Relikviekorset har på et tidspunkt været stjålet, men blev returneret ved politiets hjælp.

På den anden side af førstesalens korridor ligger museet. Adgangen dertil sker gennem en dobbeltlåst dør med tyverialarm. Selve rummet er ca. 3x5 meter og har ét vindue. Endevæggen modsat døren er forsynet med en stor glasmontre, hvor tre messehagler fra det forrige århundrede er opsat på giner. Ved siden af biskop Euchus prægtige bispestav fra ca. 1925 i sølv og med jugendagtig udsmykning hænger flere relikvietavler og -gemmer. Disse sidste er små træskabe med fløjdøre, som indeholder samlinger af mange forskellige 1. & 2. grads relikvier. Relikvier af første grad er regulære dele af den pågældende helgens skelet, mens anden grad betegner beklædningsgenstande der har været i direkte kontakt med den pågældende helgens lig. Relikvietavlerne er forsynet med en forside af glas og indeholder flere dele af en bestemt helgens skelet, i et af tilfældene drejer det sig om flere ret store stykker af den hellige Ursulas kranium (hovedskal og indre øre).

Oven på skabet står flere monstranser og monstranslignende relikvieskrin. Disse relikviemonstranser indeholder diminutive relikvier fra flere forskellige helgener, bl.a. Skt. Peter Ap. og Skt. Paul Ap, hver med en lille etiket påført navn. De små relikviestykker er monteret i en kreds rundt om en central oblat af voks visende et lam med sejrsvane stående på en bog med syv segl. Sådanne oblater kaldes Agnus Dei og er fremstillet af et nedsmeltet påskelys fra Peterskirken i Rom. Relikviegemmer med en sådan oblat viser, at der er tale om en gave fra Vatikanet.

Alle relikvier er gaver, idet det er forbudt at handle med dem, og mange stammer netop fra Vatikanet, hvor man havde en omfattende praksis med at uddele dem som særlig gunstbevisning. Det fineste relikvie i Sankt Ansgars kirkes eje er uden tvivl knoglestykket fra Niels Steensen, direkte hentet fra skelettet i San Lorenzo kirken i Firenze af pastor Brunicardi for nogle år siden. Relikvier fra Niels Steensen har man imidlertid troet, at man havde i sin besiddelse siden Niels

Steensens lig blev overflyttet fra Mediciernes gravkapel til sarcophagen i San Lorenzo kirken midt i dette århundrede. Dengang flyttede man under en stor og festlig procession og med deltagelse af talrige gejstlige og troende Niels Steensens lig, som man havde udhentet af en kiste, der siden hans død i 1600-tallet havde været stablet sammen med andre kister indeholdende ligene af Medici-familiens slægt og venner. Imidlertid var Steensen-historikeren Gustav Schertz allerede ved den højtidelige overflyttelse af Niels Steensen til San Lorenzo utilfreds. Han vidste nemlig fra skriftlige kilder, at der skulle være en metalplade med Niels Steensens navn på den oprindelige kiste, og en sådan plade havde der ikke været på den kiste, man havde udhentet liget fra. Det viste sig så, at de italienske gravåbnere havde fundet frem til Niels Steensens kiste ved at tælle sig frem til dens nummer i en stabel af flere kister ved at tælle fra nedenunder. Da man imidlertid på Gustav Schertz' indtrængende opfordring vendte tilbage til Mediciernes gravkapel og undersøgte den pågældende kistestabel nærmere fandt man, at den nederste kiste efter århundreders forrådnelse og tryk fra de ovenliggende kister var sunket totalt sammen. Man havde således i første omgang talt sig frem til den forkerte kiste, og det lig, der altså under stor højtidelighed var overført til San Lorenzo kirken, og hvoraf der var udsendt relikvier til flere steder i verden, var ikke Niels Steensens. I al diskretion rettede man imidlertid fejlen og byttede de to lig ud, således at det lig, der nu ligger i Niels Steensens sarcophag, faktisk også er Niels Steensen. Efterfølgende har man så hjemkaldt de uægte relikvier og i stedet leveret den ægte vare.

Museet råder altså over en pæn samling af eksempler på relikvier som måske nok ikke alle med sikkerhed har den oprindelse, de angives at have. Men sikkert er det, at relikvierne i generationer har gjort de høje idealer håndgribelige og derved fokuseret mange kristne på det hellige livs realitet. Og i den forstand er alle relikvierne sande.